

# HI3: Itsenäisen Suomen historia

## 1. Taustaa: Suomi 1800-luvulta 1900-luvulle

- Suomen sodassa 1808–09 Venäjä sai Suomen itselleen
- Aleksanteri I antoi Suomelle a\_\_\_\_\_n
- Aleksanteri II:n uudistusmielisyys 1860-luvulla: v\_\_\_\_\_t säännöllisiksi, m\_\_\_\_\_n käyttöönotto, talousuudistuksia, kansakouluasetus, kielilaki
- K\_\_\_\_\_romanttisen taiteen kultakausi 1880–1910
- ”S\_\_\_\_\_kaudet”: Suomen pakkovenäläistämistä 1899–1905 ja 1908–1917
- Suomalaisen suhtautuminen vaihteli: a\_\_\_\_\_t, p\_\_\_\_\_t, m\_\_\_\_\_t
- Venäjän tappio Japanille 1905 johti yleislakoon: tsaarin piti antaa myönnytyksiä
- Eduskuntaudistus 1906: yleinen ä\_\_\_\_\_, yksikamarinen e\_\_\_\_\_

## 2. Itsenäistyminen

- Venäjän vallankumoukset maaliskuussa ja marraskuussa 1917
- Eduskunta äänestää itsenäistymisen puolesta \_\_\_\_\_.19\_\_\_\_\_
- VäkivaltaisuuDET, tuloerot, nälkä ja molemminpuolinen epäluulo johtavat s\_\_\_\_\_sotaan 1918
- Punaisten kannattajia t\_\_\_\_\_ ja maaseudun t\_\_\_\_\_; valkoisten p\_\_\_\_\_ ja t\_\_\_\_\_ (+ Saksassa koulutetut j\_\_\_\_\_t)
- Punaisilla hallussa Etelä-Suomi, valkoisilla Keski- ja Pohjois-Suomi
- Kuolonuhreja aiheuttavat sotatilanteita enemmän t\_\_\_\_\_ ja v\_\_\_\_\_leirit
- V\_\_\_\_\_riita: kuningaskunnasta Saksan tappion jälkeen uudestaan tasavallaksi

## 3. 1920–30-luvut

- Eheytyminen sisällissodasta, mm. Lex Kallio
- Oikeistoradikalismi: L\_\_\_\_\_liike, M\_\_\_\_\_kapina, IKL
- Suomi säilyi d\_\_\_\_\_na

## 4. Toinen maailmansota

- Saksan–NL:n salainen e\_\_\_\_\_jako: Suomi NL:n valtapiiriin
- Talvisota 1939–40: torjuntavoitto (mm. motit), mutta aluemenetyksiä: Karjala, Salla, (Hanko)
- Väli rauhan aikana Suomi lähestyi Saksaa
- Jatkosota 1941–44: h\_\_\_\_\_vaihe, a\_\_\_\_\_sota, NL:n suurhyökkäys
- Rytö–R\_\_\_\_\_sopimus: Saksalta aseapua liittolaissopimuksella
- Suomi irtaantui Saksasta ja solmi e\_\_\_\_\_rauhan → L\_\_\_\_\_n sota 1944–45
- Rauhanehtoina: Aluem\_\_\_\_\_, sotak\_\_\_\_\_, s\_\_\_\_\_oikeudenkäynnit

## 5. Suomi sotien jälkeen

- V\_\_\_\_\_vuodet 1944–48: pelättiin k\_\_\_\_\_ien vallankaappausta
- Hyvät suhteet N\_\_\_\_\_toon ulkopoliittikan perusta
- Paasikiven–Kekkonen linja: Suomi p\_\_\_\_\_ton
- Kekkonen (presidenttinä 1956–81) idänsuhteiden takuumies, selvitti mm. n\_\_\_\_\_kriisin
- E \_ \_ \_ 1975 antoi Suomen puolueettomuudelle laajan tunnustuksen
- Rakennemuutos, hyvinvointivaltion rakentaminen

# HI3: Itsenäisen Suomen historia

## 1. Taustaa: Suomi 1800-luvulta 1900-luvulle

- Suomen sodassa 1808–09 Venäjä sai Suomen itselleen
- Aleksanteri I antoi Suomelle **autonomian**
- Aleksanteri II:n uudistusmielisyys 1860-luvulla: **valtiopäivät** säännöllisiksi, **markan** käyttöönotto, talousuudistuksia, kansakouluasetus, kielilaki
- **Kansallisromanttisen** taiteen kultakausi 1880–1910
- ”**Sortokaudet**”: Suomen pakkovenäläistämistä 1899–1905 ja 1908–1917
- Suomalaisen suhtautuminen vaihteli: **aktivistit**, **perustuslailliset**, **myöntyväiset**
- Venäjän tappio Japanille 1905 johti yleislakoon: tsaarin piti antaa myönnytyksiä
- Eduskuntaudistus 1906: yleinen **äänioikeus**, yksikamarinen **eduskunta**

## 2. Itsenäistyminen

- Venäjän vallankumoukset maaliskuussa ja marraskuussa 1917
- Eduskunta äänestää itsenäistymisen puolesta **6.12.1917**
- Väkivaltaisuudet, tuloerot, nälkä ja molemminpuolinen epäluulo johtavat **sisällissotaan** 1918
- Punaisten kannattajia **työväki** ja maaseudun **tilattomat**; valkoisten **porvaristo** ja **talonpojat** (+ Saksassa koulutetut **jääkärit**)
- Punaisilla hallussa Etelä-Suomi, valkoisilla Keski- ja Pohjois-Suomi
- Kuolonuhreja aiheuttavat sotatilanteita enemmän **terrori** ja **vankileirit**
- **Valtiomuotוריita**: kuningaskunnasta Saksan tappion jälkeen uudestaan tasavallaksi

## 3. 1920–30-luvut

- Eheytyminen sisällissodasta, mm. Lex Kallio
- Oikeistoradikalismi: **Lapuan liike**, **Mäntsälän kapina**, IKL
- Suomi säilyi **demokratiana**

## 4. Toinen maailmansota

- Saksan–NL:n salainen **etupiirijako**: Suomi NL:n valtapiiriin
- Talvisota 1939–40: torjuntavoitto (mm. motit), mutta aluemenetyksiä: Karjala, Salla, (Hanko)
- Väli rauhan aikana Suomi lähestyi Saksaa
- Jatkosota 1941–44: **hyökkäysvaihe**, **asemasota**, NL:n suurhyökkäys
- Ryti–**Ribbentrop**-sopimus: Saksalta aseapua liittolaissopimuksella
- Suomi irtaantui Saksasta ja solmi **erillisrauhan** → **Lapin** sota 1944–45
- Rauhanehtoina: Aluemenetykset, sotakorvaukset, **sotasyyllisyysoikeudenkäynnit**

## 5. Suomi sotien jälkeen

- **Vaaran** vuodet 1944–48: pelättiin **kommunistien** vallankaappausta
- Hyvät suhteet **Neuvostoliittoon** ulkopoliittikan perusta
- Paasikiven–Kekkonen linja: Suomi **puolueeton**
- Kekkonen (presidenttinä 1956–81) idänsuhteiden takuumies, selvitti mm. **noottikriisin**
- **ETYK** 1975 antoi Suomen puolueettomuudelle laajan tunnustuksen
- Rakennemuutos, hyvinvointivaltion rakentaminen